

– Az emberek meglehetősen ridegen fogadják a magyar filmeket. Pontosabban nem is fogadtatásról van szó, hiszen a rendszeres mozilátogatók nagyobb része meg sem győződik arról, hogy ez vagy az a film jelenthet-e számára élményt vagy sem. A kritikától függetlenül is létezik előítélet a komoly gondolatú, művészi igényű filmekkel szemben.

– Ez a probléma két oldalról közelíthető meg. Az egyik, hogy a közönség jelentős részében van egy közömbösség a közéleti témákkal szemben. Akkor ne csináljunk filmet? Úgy a közömbösség még általánosabb lesz. Nem tehetünk mást, mint hogy megpróbáljuk ezt a közömbösséget mindenféle eszközzel föloldani, annál is inkább, mert ez nem művészi, hanem közéleti probléma. A szocialista társadalmat nem lehet közömbös kispolgárokkal felépíteni; olyanokkal, akik csak a maguk privált ügyeivel foglalkoznak.

– A másik oldal pedig az, hogy a mi mozi-műsorrendszerünk (minden moziban mindent játszunk) elveszi a nézők kedvét. Aki könnyűt szeret, az fél hogy nehezet kap – és fordítva. Oly kevés információt kap a filmről, fél: elvesz az ideje. Inkább marad hát a televíziónál. Ez alól csak az az eset kivétel, amikor a fotók és a cím alapján biztosra mehet. Mindemellett a nehezebb műfaj egy bizonyos réteget már megnyert magának. A statisztikai adatok szerint országosan 6–700 ezer körüli nézőszámot érnek el ezek a filmek, ami egy tízmillió lakosú országban nagyon szép szám. Ez a mi jó kultúrpolitikánk eredménye. Persze ez a szám kevesebb, mint amennyit mi szeretnénk; de több annál, hogy kétségbe esnénk amiatt, hogy ilyen kevés. Azt hiszem, hogy a moziüzemi vállalatok megtalálják a módszerét annak, hogy a megfelelő közönséghez vigyék el a megfelelő filmet.

– Mi volt a célja A magyar ugaron című filmmel?

– Az ilyen filmekben, mint A magyar ugaron is, olyan emberi magatartást próbálunk megfogalmazni, amely konfliktusokkal jár, amelyre az jellemző, hogy nem veszi tudomásul vagy nem fogja fel megváltoztathatatlanul a körülményeket, hanem azokon változtatni akar. Felvetődik az, ha ilyen filmeket csinálunk, nem táplálunk-e illúziókat az emberekben.

– Egyszer bejött a filmgyárba hozzám egy ember. Azt mondta, hogy a Nehéz emberek az oka, hogy őt kirúgták a gyárból. Az történt, hogy ez az ember, úgy viselkedett, ahogy a film szuggerálta: Brigádban dolgoztak és valamilyen ügyben ő volt a szószóló, aminek az lett a következménye, hogy őt eltávolították a gyárból, a többiek pedig hallgattak. Nagyon izgalmas kérdés, hogy nem hozunk-e embereket nehéz helyzetbe, ha megpróbálunk így „viselkedtetni.” Hiszen az emberek általában nem a filmek szerint viselkednek. Ez – azt hiszem – min-

denki előtt tiszta, aki filmet csinál, vagy ír – verset, regényt, vagy bármit. Megfelelő szerénységgel tudomásul kell, hogy vegyük: az emberek nem aszerint alakítják ki magatartásukat, hogy mit olvastak, vagy láttak a filmen, hanem saját tapasztalataik alapján. A film hatása ott jelentkezik, amikor, megerősít embereket egy magatartásban – és ez nem kis dolog. – Másrészt a néző látja a bemutatott életdarabot – feltűnik neki; hogy a rendező, vagy az alkotók hasonlóképpen gondolkodnak, mint ő – és ez önbizalmát, kitartását biztosítja, vagy

éppen reményt ad arra, hogy mégis érdemes cselekednie. Nincs olyan helyzet, amikor valamit is ne lehetne csinálni. Mindig a konkrét, megfelelő helyzethez megfelelő cselekvési eszközöket vagy módokat kell megkeresni. Azt hiszem, nincs olyan magatartás, amelyet minden helyzetre érvényesnek lehetne mondani. Akár a kompromisszumról beszélünk, akár a radikális magatartásról. Nem is csinálnék filmet, ha nem érezném, hogy nem ártok másnak, amikor arra biztatom, ne adja föl az aktív, cselekvő magatartását.

3. SALGÓTARJANI TAVASZI TÁRLAT

FELEDY GYULA: WESTERPLATTE

„Egyszerűen lehetetlen ma már az önkéntelen – pejoratív ízt sem nélkülöző – szóhasználat: fővárosi és vidéki képzőművészet, művészeti élet. Magyar képzőművészet van, és szocialista építőmunkánkat nyomkövető; eredményeit és hibáit a maga eszközeivel társadalmi szinten tudatosító képzőművészetünk folyamatának országos szintű állomásává váltak a különböző városokban rendezett, a szakma egészét érintő nyilvános bemutatkozások... Salgótarjánban szeretik a képzőművészetet, de nem a fukarság „csak nekem és csak az enyém” fojtogató szeretetével. Ezért is válhatott a rendszeres tavaszi bemutatkozás országos jellegű seregszemlévé.”

„Alapvető az a tény, hogy épp a salgótarjáni, s az ehhez hasonló tárlatok bizonyítják a képzőművészet és a művészek társadalmi kapcsolódá-

sának szükségességét, és a már meglévő kapcsolatok tartalmi vonatkozásainak fejlesztési igényeit.”

(Részlet Bereczky Lóránd művésztörténésznek a kiállítás katalógusába írt előszavából.)

A 3. salgótarjáni Tavaszi Tárlat díjazottjai:

Városi Tanács VB, Salgótarján díja
Kő Pál szobrászművész

Nógrád megyei Tanács díja
Feledi Gyula grafikusművész
Czinke Ferenc grafikusművész

Kohászati Uzemek, Salgótarján díja
Jánosy Ferenc festőművész

Öblösüveggyár, Salgótarján díja
Lóránt János festőművész